

PAULO Freireren ekarpenak = Aportaciones de Paulo Freire = Contributions de Paulo Freire / Itziar Idiazabal... [et al.]. – 137 orld. : ir. ; 24 cm. – Non: Ikastaria. Cuadernos de educación / Eusko Ikaskuntza. – Donostia. – N. 10 (1999). – ISBN: 84-8419-979-7.

1970eko urteetan, Freire Genevako egoitzaetik Europan ezagun bihurtzen hasi zenean, irrikaz irakurri genituen idazle brasildarraren lehenengo liburuak. Unibertsitateko ikasketa formaletatik kanpo, hausnarketa eta eztabaidarako mintegiak antolatzen genituen.

Pedagogo honen jarduera ikaragarria izan arren, hezkuntza-sistema formaletan eta azken urteotan zertutako hezkuntza-erreformetan ez du ia inolako eraginik izan. Freire jende heldu behartsuentzako, mundu aberatseko eskualde baztertuetarako edo Hegoaldeko herrialde behartsuetako jenderik behartsuenarentzako idazletzat hartu izan da, eta badirudi ez duela ekarpenik hezkuntza formalerako.

Hala ere, eta egoera horrekin kontraesanean, haren argitalpenek, hitzaldiek, topaketek aurrera segi dute geratu gabe munduko hainbat lekutan, eta haren hausnarketa eta praktikak egungo hezkuntza eta gizartearekin konprometituriko jende garrantzitsuaren izan du oihartzuna eta eragina. *La naturaleza política de la educación*¹ liburuaren hitzaurrean Giroux-ek dioen bezala, Freireren asmoa ez da formula erradikalak eskaintzea, pedagogia kritikoa berehalako modalitate bihurtzeko; aitzitik, zenbait adierazle teoriko ematen du, dekodetu eta kritikoki asumitu beharrekoak, erabilgarri gerta litezkeen testuinguru berezien esparruan.

Orain euskaraz irakurtzeko aukera dugu, Xabier Mendiguren Bereziartuk itzulita, Paulo Freireren azken liburua: *Autonomiaren pedagogía. Hezkuntzan jarduteko beharrezko jakiteak*². Liburua Eusko Ikaskuntzaren Ikastaria-ren zenbaki berezi honetan argitaratu da, pedagogo brasildarrari egindako omenaldi-jardunaldi batean aurkezturiko beste lan batzuekin batera. Talde horren ahaleginari esker, Freirek utzitako azken arrastoei jarraitzeko aukera dugu, eta Girouxek aipaturiko lan hori egiteko aukera.

Liburuan –3 kapitulutan banatua: Ikaskuntzarik gabe ez dago irakaskuntzarik, irakastea ez da ezagutza transferitzea, irakastea giza berezitasun bat da– Freireren pentsamendu klasikoa aurkitzen dugu. Sarri errepikatzen dituen gaiak –kontzientizazioa, hizkuntzen garrantzia, ezagutza kritikoa, gizatasunaren garrantzia– oso era didaktikoan daude azalduta, oso argi.

1. FREIRE, P. (1990): *La naturaleza política de la educación*. Bartzelona-Madril: Paidós-MEC, 20. or.

2. FREIRE, P. (1990): *Pedagogía da autonomia. Saberes necessários à prática educativa*. Sao Paulo: Paz e Terra.

Nolabaiteko testamentua da, bertan bere lanaren, hausnarketaren, ekarpenaren... laburbilduma eskaintzen digularik; azken dokumentu hau sakona, benetakoa, xumea eta zirikatzailea da.

Hona hemen haren ekarpenetako batzuk, hausnarketa eta lanerako benetako bideak eskaintzen dizkigutenak:

a. Freirek guztioi dei egiten digu, batez ere hezitzaileoi *gente mais gente* (jende jendeago) izatera, hau da, jende zorrotz eta diziplinatua adimenez, jakin-min epistemologikoa etengabe elikatuz; eta aldi berean, apaltasun, jatortasun eta harrokeriaren aurkako borrokarako deia egiten du.

Gente mais gente, aldaketaren aukeran sinesten duena, jende apala, tolerantia eta borrokalaria. Zentzua duen jendea, elkarriketarako prest, bizitzeko eta lanerako baldintza duinak bilatu eta horien alde borrokatzen duena. Duintasunik ezaren aurrean sumintzen den jendea.

b. Freirek errealitatea ikertu beharra azpimarratzen du, ezagutu, komunikatu eta eraldatzeko. Benetako irakurketa-ekintza prozesu dialektikoa da, ezagutzaren eta munduaren eraldaketaren eta ezagutzaren eta geure buruaren eraldaketaren arteko erlazioa sintetizatzen duena. Ezagutza ez da zerbait egina edo burutua, gizarte-prozesu bat baizik.

c. Freirek itxaropen aktiboa, eraldatzailea du, gizon-emakumeen indar sortzailetan konfiantza duena. Izaki burutu gabeak garenez, giza izaeraren parte da itxaropena, etengabeko bilakuntza-mugimendua. Historia geuk egiten dugu.

d. Geure burua izaki baldintzatutzat onartu behar dugu eta, beraz, kontzientizazioaren beharra daukagu. Berarentzat, jakin-min epistemologikoa praktikan jartzeko bide-etako bat da, berezko bidea burutu gabeak garen izakiontzat.

e. Freirerentzat, egunerokotasuna funtsezkoa da, hor egiten dugu geure bizitza, geure heziketa. Eta espazio txiki horretan lantzen dugu entzutea, isiltasuna, etika eta estetika.

Onartu beharra dago hezkuntza ideologikoa dela, sekula ez neutroa. Guztiak izango du bere garrantzia. Gure hezkuntza-ekintzarentzat funtsezkoa da subjektuari analisi tresnak ematea, gatazka-gai dena eraikuntzarako bide bihur dadin.

f. Eta Freirek, beti egin duen bezala, begirunea, entzutea, elkarriketa-beharra, ikaslearenganako onginahia errebendikatzen ditu.

Maila globalean, bizi dugun une konplexu, gogor eta zail honetan, Freirek zera gogorarazten digu: gizakia, minimizatzen duten mekanismo guztiak baino handiagoa dela, gizakiarenganako ardurak lehentasuna behar duela, helburuen eta mediazioen arteko erlazioan zorrotzetasuna premiazkoa dela, sumintzea nahitaezkoa dela, hezkuntza ekintza politikoa dela.

Lehen esan dugun bezala, liburua oso didaktikoa da, kapitulu bakoitzeko atal bakoitza autonomoki ere irakur daiteke, eta aztergai bihur daiteke lan-talde txiki, mintegi, etab.etan. Pedagogoa honen ibilbide eta ekarpena entzutea, eta horri gugan oihartzun eta bidea egiten uztea zirrargarria da, nahiz eta Paulo Freirek berak esango lukeen ez dela aski, ezta gutxiagorik ere. Baina itxaropen horrek eragiten digun "kontsolamendua" beharrezkoa zaigu bizi, hezi eta borrokatzeko. Zeren eta noren alde ikasten, ezagutzen eta hezitzen dugu? Galdera hori berriro entzun behar da gure forotan. Eta horretarako Freireren lanaren laguntza daukagu orain.

Nerea Alzola Maiztegi